

Nr 377.

Av herr Svensson i Stenkyrka m. fl., om åstadkommande av för hela riket enhetliga varupriser.

Det har väckt stor uppmärksamhet, att de från och med ingången av innevarande år fastställda priserna på bensin liksom även på brännolja variera starkt inom olika delar av landet. I Stockholm, Göteborg och Malmö med närmaste omgivningar är detaljhandelspriset på bensin 43 öre per liter, men i övre Norrland 50 öre. Landet är indelat i åtta olika priszoner i detta fall, och skillnaden i pris mellan varje zon är ett öre. Det har helt naturligt väckt missnöje, att detaljhandelspriset satts lågt i storstäderna men högt i landsdelar, som ligga långt från landets centrala delar. Frågan om införande av ett enhetligt pris på bensinen har därför aktualiserats och även genom ett par motioner underställts riksdagens prövning.

Men det är inte bara i fråga om bensin och brännolja, som dylika differenser förekomma mellan detaljhandelspriset i olika områden av landet. Så sker även i fråga om många andra varor för att inte säga de flesta varor. Vanligen är priset lägre i de större och centralt belägna städerna, högre i avlägsna landsändar. Skillnaderna bero i någon mån på om det är fråga om importvaror eller inom landet tillverkade varor. På import- respektive tillverkningsorterna är priset givetvis lägst, medan det ökas på andra orter på grund av frakt- och distributionskostnaderna. Ett av de mest uppmärksammade exemplen på dylika variationer utgör detaljhandelspriset på socker. Detta varierar ungefär på liknande sätt som bensinpriset. Som ett exempel kan nämnas, att sockerpriset på Gotland är flera öre högre per kg. än i Stockholm, trots att Gotland är ett betodlande distrikt.

Kostnaderna för frakt och distribution äro naturligtvis ofrånkomliga poster i försäljningens omkostnadskonto, men frågan är om det kan anses vara rättvist, att befolkningen i avlägsna landsdelar och bygder skall bära den tyngsta bördan av dessa omkostnader. På så sätt gynnas de, som äro bosatta i centralt belägna tätorter. Där är huvudparten av industrien belägen, och dit koncentreras importen av varor från utlandet. I allmänhet är också löne- eller inkomstnivån högre i tätorterna än på landsbygden. Ser man saken ur den sociala rättvisans synpunkt förefaller det därför icke rättvist, att tätorternas befolkning skall gynnas med ett lägre detaljhandelspris på varor, som höra till livets nödtorft. Orättvisan framträder desto tydligare som tätorternas invånare genom det rådande dyrortsgrupperings-systemet erhålla högre löner och större skatteavdrag än landsbygdens folk.

De högre priserna i landsorten kontrastera skarpt mot de principer, varpå dyrortssystemet är uppbyggt. Det borde vara riktigare, att ett för hela landet enhetligt pris åsattes åtminstone sådana varor, som äro nödvändiga för den mänskliga livsföringen eller för produktionen. I fråga om en sådan nödvändighetsvara som sockret borde det vara lätt att åstadkomma ett enhetligt detaljhandelspris, eftersom tillverkningen av socker, liksom den import som kan förekomma, omhänderhas av ett enda företag. I fråga om andra varor, där tillverkningen eller importen ombesörjes av ett flertal företag, föreligga givetvis svårigheter att tillämpa enhetliga priser. Då det emellertid inom de flesta områden av näringslivet finnes starka branschorganisatio-
ner, torde problemet kanske inte vara olösligt. Genom överenskommelser mellan företagen inom en bransch är det tänkbart, att det kan vara möjligt att komma fram till enhetliga priser. De fördelar, som därigenom skulle vinnas, få dock icke köpas på bekostnad av uppkomsten av priskarteller eller monopolbildningar.

Ehuru vi äro medvetna om de svårigheter, som föreligga för att nå det avsedda målet, hysa vi dock den uppfattningen, att en undersökning av möjligheterna härför är befogad. Som ett första steg härtill torde det vara lämpligt att införa en detaljhandelsstatistik, så att kunskap kunde vinnas om de lokala prisvariationer som finnas. Någon tillförlitlig statistik på detta område finnes icke. De undersökningar av priser på olika orter, som socialstyrelsen företar för utarbetandet av levnadskostnadsindex, äro icke tillfyllest för att få denna fråga tillräckligt belyst.

Med anledning av vad som anförts få vi hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära utredning och förslag angående möjligheterna att åstadkomma enhetliga varupriser i den omfattning som här ovan avsetts.

Stockholm den 23 januari 1946.

Per Svensson
i Stenkyrka.
Aron Gustafsson
i Lekåsa.

Anders Pettersson
i Dahl.
Hj. R. Nilson
i Spånstad.

Harald Johnsson
i Skoglösa.
Nils G. Hansson
i Skegrie.

J. W. Pettersson
i Norregård.
Gustaf Svensson
i Vä.